

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 353/2022
30.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Сенад Лујиновић, адвокат из ..., против тужене „ОТР Banka Srbije“ а.д. Нови Сад, чији је пуномоћник Немања Алексић адвокат из ..., ради утврђења и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 1342/21 од 17.09.2021. године, у седници одржаној 30.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Ужицу Гж 1342/21 од 17.09.2021. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Ужицу Гж 1342/21 од 17.09.2021. године и пресуда Основног суда у Пријеполу П 74/21 од 15.06.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца ради утврђења ништавости одредбе члана 2. став 2. тачка 1. тачка 4. уговора о готовинском кредиту бр. ... од 19.05.2016. године, закљученог између странака и да се обавезе тужене да тужиоцу исплати износ од 10.000,00 динара са законском затезном каматом и захтев за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 66.900,00 динара у року од 8 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пријеполу П 74/21 од 15.06.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је чланом 2. став 2. тачка 4., којим је регулисано питање административних трошкова банке, Уговора о готовинском кредиту од 19.05.2016. године, апсолутно ништава одредба уговора. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 10.000,00 динара са законском затезном каматом од 20.05.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 28.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Виши суд у Ужицу је пресудом Гж 1342/21 од 17.09.2021. године, одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду, а одбијен је и захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној због потребе уједначавања судске праксе, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...18/20).

Из наведеног разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео на основу одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку, и нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, између странака је 19.05.2016. године закључен уговор о готовинском кредиту бр. ..., на основу код је тужена одобрила тужиоцу кредит у износу од 500.000,00 динара. Одредбом члана 2. став 2. тачка 1. тачка 4. наведеног уговора одређено је да су административни трошкови тужене 10.000,00 динара једнократно, плативи на дан пуштања кредита у течај. Правни претходник тужене је Societe Generale Banka Србије а.д. Београд, а услед промене власничке структуре правни следбеник је тужена у овој парници. Закључивању предметног уговора претходило је обавештење тужиоца од стране банке, између осталог, о административним трошковима које је дужан да измири корисник кредита – тужилац, тако што је тужиоцу достављена понуда од 19.05.2016. године, из чије садржине произилази да су административни трошкови кредита 10.000,00 динара. Тужена је од тужиоца по основу наведене накнаде наплатила износ од 10.000,00 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиоца усвојили. Према оцени нижестепених судова ради се о уговору о приступу, а банка, као доминантна уговорна страна, била је дужна да кориснику уговора о кредиту при закључењу уговора на јасан и непосредан начин предочи постојање додатних обавеза које прате уговор о кредиту. Како су наведени трошкови наметнути економски слабијој уговорној страни без могућности преговарања, то постоји значајна несразмера права и обавеза уговорних страна на штету корисника кредита, у конкретном тужиоцае, тако да је спорна одредба уговора о кредиту ништава. Како је између странака неспорно да је тужилац, на основу наведене ништаве одредбе уговора, исплатио туженој износ од 10.000,00 динара на име накнаде за обраду кредита, нижестепени судови су тужену обавезали да наведени износ тужиоцу врати са каматом, на основу одредбе члана 103, 210. и 214. Закона о облигационим односима.

По оцени Врховног касационог суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

На основу одредбе члана 103. став 1. Закона о облигационим односима, уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ако циљ повређеног добра не упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да обвезнику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плати уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је то утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми, што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066.).

Право банке да обрачунава одређене трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закључења уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке регулисано је и подзаконским актима и то: Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини обрасца који се уручује кориснику („Службени гласник РС“ бр. 65/11), донетом на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ бр. 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају и на уговор о кредиту закључен 19.05.2016. године.

Одредбом члана 17. став 1. Закона о заштити корисника финансијских услуга, прописано је да су банка и давалац лизинга дужни да кориснику пруже информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на уговор о депозиту, кредиту или лизингу, уговор о дозвољеном прекорачењу рачуна, односно уговор о издавању и коришћењу кредитне картице за које показује интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду. Сагласно ставу 4. истог члана, понуда се исписује на прописаном обрасцу, на папиру или другом трајном носачу података и поред осталог садржи ефективну каматну стопу и укупан износ који корисник треба да плати, односно који треба да му се исплати, а приказан је на репрезентативном примеру у коме су назначени сви елементи на основу којих је тај износ обрачунат (тачка 8.), као и врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене (тачка 10.).

На основу наведених законских одредби, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга насталих у вези са реализацијом кредита, под условом да је у предговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на његов терет, понудом која је то садржала.

У конкретном случају, понуда од 19.05.2016. године достављена тужиоцу пре закључења предметног уговора садржи врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, па тако и податак о једнократној накнади за обраду кредитног захтева у износу од 10.000,00 динара, који је тужиоцу и наплаћен. Пошто је тужилац, садржином наведене понуде, у предуговорној фази обавештен о врсти и висини накнаде која пада на његов терет, банка није била дужна да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена, у смислу одредбе члана 46. Закона о облигационим односима у вези одредбе члана 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. То значи да предметна уговорна одредба на основу које се тужилац обавезао да изврши плаћање по основу једнократне накнаде за обраду кредитног захтева није ништава, па је тужбени захтев тужиоца којим тражи враћање наплаћеног износа на основу тих одредби, са припадајућом каматом, неоснован, на основу одредбе члана 104. став 1. и 214. Закона о облигационим односима, у вези одредбе члана 103. став 1. истог закона.

Одлуку о трошковима целог поступка садржану у ставу трећем изреке, Врховни касациони суд је донео на основу одредбе члана 165. став 2. у вези члана 163. став 2, 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку. Туженој су признати трошкови према њеном опредељеном захтеву и то: на име ангажовања пуномоћника који је адвокат, за заступање на рочишту у износу од 10.500,00 динара, за састав жалбе и састав ревизије у износу од по 18.000,00 динара, таксе на жалбу и другостепену одлуку у износу од по 1.900,00 динара, таксе на ревизију и таксу на ревизијску одлуку у износу од по 3.800,00 динара, сагласно важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и важећој Таксној тарифи из Закона о судским таксама. Овај суд је имао у виду и захтев тужене за увећање трошкова поступка на име трошкова ПДВ-а и оценио да јој не припадају јер није достављен рачун о извршеним адвокатским услугама, како је прописано чланом 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“ бр. 84/04...5/16).

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић